

GYÓGYSZERÉSZ

T O V Á B B K É P Z É S

Novák András dr.

A gyógyszerész szerepe

az aranyérbetegek ellátásában

Különlenyomat

Novák András dr.

Semmelweis Egyetem, II. sz. Sebészeti Klinika, Budapest

A gyógyszerész szerepe az aranyérbetegek ellátásában

A FEJLETT ORSZÁGOKBAN AZ EMBEREK 50%-ÁNÁL JELENTKEZIK VALAMILYEN JELLEGŰ ARANYERES PANASZ 50 ÉVES KORIG; A TELJES ÉLET SORÁN PEDIG AZ EMBEREK 90%-A TALÁLKOZIK AZ ARANYÉRBETEGSÉG OKOZTA PROBLÉMÁKKAL (1). AZ ELSŐ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓ, AKIHEZ AZ ESETEK TÖBBSÉGÉBEN A BETEG FORDUL, AZ A CSALÁDORVOS, ILLETVE AZ A BÁRMILYEN SZAKTERÜLETŰ ORVOS, AKINEK IRÁNYÁBAN A BETEG BIZALOMMAL VAN. SOKAN CSAK 2-3 HÉT ELTELTÉVEL FORDULNAK ORVOSHOZ, TÍZBŐL HÁRMAN PEDIG HÁZI PRAKTIKÁKKAL PRÓBÁLJÁK KEZELNI A VÉGBÉLTÁJI PROBLÉMÁKAT. (2) EHHEZ A VÉNY NÉLKÜL KAPHATÓ ARANYERES KÚPOK, KENŐCSÖK ÉS TABLETTÁK SZÉLES KÖRŰ LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTANAK. EGY 2016.ÉVI NRC PIACKUTATÁS ALAPJÁN A BETEGEK 10%-A FORDUL PRIMEREN PROKTOLÓGUSHOZ, 12% MÁS ORVOST KERES FEL PANASZAIVAL.

A FENTI ADATOK JÓL TÜKRÖZIK SZÁMUNKRA, HOGY EGY RENDKÍVÜL GYAKORI ÉS NAGY JELENTŐSÉGGEL BÍRÓ BETEGSÉGGEL ÁLLUNK SZEMBEN, AMELYNEK ALAPOS ISMERETE ELENGEDHETETLEN MINDEN ALAPELLÁTÁSBAN DOLGOZÓ SZAKEMBER SZÁMÁRA. EZZEL MEGÓVHATJUK MIND MAGUNKAT, MIND BETEGÜNKET A SZÁMOS KEZELÉSI METÓDUS KÖZÖTT VALÓ ELTÉVELYEDÉSTŐL.

Az aranyerek a haemorrhoidalis plexusnak a visszértágulatai. Elhelyezkedésük alapján külső és belső típust különböztetünk meg, attól függően, hogy a linea dentata alatt (külső aranyerek) vagy felett (belső aranyerek) helyezkednek el. A belső aranyerek felszínét nyálkahártya borítja, a külsőkét bőr; együttesen is jelen lehetnek (kevert vagy külső-belső aranyeresség). A belső aranyereket további 4 típusba soroljuk (Grade 1-4) a prolapsus mértékétől függően (1. táblázat) (3).

Kezelés

Intervenció

Az aranyérbetegség konzervatív, illetve intervenció útján kezelhető. A megfelelő terápiás modalitást az aktuális panaszok és a stádium határozza meg (4, 5). Amíg az intervenció típusának – ezek közül a leggyakrabban alkalmazottak: gumi-gyűrű ligatura, infravörös fényvel

való kezelés, krioterápia, Doppler-vezérelt éraláöltés, műtéti eltávolítás hagyományosan vagy varrógéppel – eldöntése és kivitelezése a proktológus kötelessége, addig a konzervatív kezelés elindítása az első egészségügyi ellátó feladata. A konzervatív kezelés a megfelelő diétás elveket és napi folyadékbevitelt, az életmódbeli tanácsokat és a gyógyszeres kezelést foglalja magába; ezekre külön-külön ki kell térni az első orvosi vizit alkalmával, illetve a gyógyszeres kezelés során.

Gyógyszeres kezelés

A gyógyszeres kezelés történhet szisztémásan vagy lokálisan adott szerek formájában (6). A per os

gyógyszerelésben elsősorban a flavonoidok és a fájdalomcsillapítók, laxatívumok játszanak szerepet. A lokális kezelésben venotonicumot, gyulladáscsökkentőt, helyi érzéstelenítőt, adsztringenst és izomlazítót alkalmazhatunk. A lokális kezelés két legelterjedtebb módja a helyileg alkalmazott kenőcs, illetve a végbélkúp. Minden, szakmailag kellően igényes gyakorló proktológus, magisztrális készítményeket is használ, amelyek gazdaságosak és az egyéni tapasztalaton alapuló leghatékonyabb formulákat tartalmazzák. Ugyanakkor a gyárilag előállított készítmények szintén jó gyógyszerkombinációkat alkalmaznak professzionálisan kiválasztott vivőanyagokkal, amelyek családorvosok szá-

1. TÁBLÁZAT: A BELSŐ ARANYEREK CSOPORTOSÍTÁSA (GRADE 1-4)

Grade 1	vérzést okozhat, de nem prolabál (anoszkipia során látható)
Grade 2	prolabál defecatio alatt, majd spontán visszahúzódik
Grade 3	prolabál defecatio alatt, majd manuálisan visszahelyezhető
Grade 4	állandóan kívül elhelyezkedő, manuálisan nem reponálható

Gyógyszerész Továbbképzés

2. TÁBLÁZAT: JELENLEG MAGYARORSZÁGON GYÓGYSZERTÁRI FORGALOMBAN MEGTALÁLHATÓ GYÁRI KÉSZÍTMÉNYEK (PHARMINDEX 2016) (7)

ATC-KÓD	HATÓANYAG	GYÁRI KÉSZÍTMÉNY
Kortikoszteroidot tartalmazó készítmények (C05AA)		
C05AA01	Hidrokortizon	POSTERISAN FORTE kenőcs, végbélkúp
C05AA04	Prednizolon	AUROBIN kenőcs
C05AA09	Dexamethason	DOXIPROCT PLUS OM kenőcs
–	Fluokortolon-pivalat	DOLOPROCT végbélkrém, végbélkúp
Lokális érzéstelenítőt tartalmazó készítmények (C05AD)		
C05AD01	Lidokain	DOLOPROCT végbélkrém, végbélkúp DOXIPROCT PLUS OM kenőcs DOXIPROCT OM kenőcs
C05AD05	Prokain	HEMORID kenőcs, végbélkúp
Izomrelaxánsok (C05AE)		
C05AE01	Gliceril-trinitrát	RECTOGESIC végbélkenőcs
Egyéb lokális antihaemorrhoidumok (C05AX)		
C05AX02	Bizmut, kombinációk	MASTU S kenőcs MASTU S forte végbélkúp
C05AX03	Egyéb készítmények, kombinációk	DOLOPROCT végbélkrém, végbélkúp REPARON kenőcs, végbélkúp SPERTI kenőcs, végbélkúp SUPPOSITORIUM HAEMORRHOIDALE FONDO VII.
Visszérkezelés, egyéb szklerotizáló szerek (C05BX)		
C05BX01	Kalcium-dobesilat	DOXILEK kapszula DOXIUM kapszula DOXIPROCT OM kenőcs DOXIPROCT PLUS OM kenőcs
Kapilláris stabilizáló szerek, bioflavonoidok (C05CA)		
C05CA03	Diosmin	DIO-PP tableta VENOTEC tableta
C05CA53	Diosmin, kombinációk	DETRALEX filmtabletta
–	Hesperidin, aszkorbinsav, kombinációk	CYCLO 3 FORT kapszula

mára kényelmesen, könnyen alkalmazható gyógyszerek, és a beteg számára a patikában készen állnak. A leghatékonyabb gyári készítmények gyógyszer-kombinációk, amelyek tartalmaznak helyi érzéstelenítőt, gyulladáscsökkentőt és mikrocirkulációt javító hatóanyagot (2. táblázat).

A flavonoidok közül a legelterjedtebb és legmagasabb nemzetközi szakmai ajánlású hatóanyag a mikronizált tisztított flavonoid frakció (MPFF) (8), ami 90%-ban diozmin és 10%-ban

hesperidinben kifejezett egyéb flavonoidok elegyét tartalmazza. Erősíti a vénafal tónusát, fokozza a nyirokkeringést, csökkenti a kapilláris-permeabilitást és javítja a mikrocirkulációt. Csökkenti az aranyeres tüneteket (análsis diszkomfort, fájdalom), a vérzés időtartamát; ödéma és erythema redukáló hatása miatt mind akut aranyeres krízisben, mind műtéti haemorrhoidectomiát követően is használható. Határozott előnye, hogy a flavonoid hatóanyagot mikronizált formában tartalmazza, amely

jobb felszívódást és nagyobb hatékonyságot eredményez, amelynek előnyeit már a kezelés 2. napjától tapasztalja a beteg. A szintetikus hatóanyagok közé tartozik a kalcium-dobesilat, amely hatékony összetevője több lokális, illetve szisztémás hatású készítménynek.

Tekintettel arra, hogy a beteg vezető tünetei között állhat a fájdalom, annak megfelelő csillapítása is célunk kell, hogy legyen. A helyi érzéstelenítők közül a lidokaint és a procaint tartalmazzák gyári készit-

Gyógyszerész Továbbképzés

mények. A fájdalomcsillapítás elengedhetetlen orvosi kötelesség, a topicus analgészia ineffektivitása esetén per os analgetikum alkalmazására is sor kerülhet.

A kortikoszteroidok lokális alkalmazása szintén jelentős tüneti javulást hoz, amelynek háttérében az ödéma és a vazodilatáció csökkentése, számos gyulladásos mediátor felszabadulásának gátlása áll. A szteroid tartalmú lokális preparátumok kifejezetten hatékonyak a tünetek visszaszorításában, viszont hosszas, kontrollálatlan alkalmazásuk nyálkahártya-atrófiához vezethet.

A fájdalom és gyulladás kiváltotta reaktív záróizomgörcs gyakori velejárója az akut aranyeres epizódoknak, amely további fájdalomfokozódás okozója lehet. A gyógyszeres záróizomlazítás (kémiai sphincterotomia) effektív hatóanyagai a nitrát-származékok, amelyek NO-felsza-

badulás útján hozzák létre a záróizom ellazulását és ezzel a fájdalom csökkenését. Gyakori, de benignus mellékhatásuk a használatot követően pár perccel később kialakuló fejfájás.

Megbeszélés

Végezetül két dolgot fontos még megjegyeznünk. Az egyik, hogy a gyógyszeres terápia célja sohasem a definitív ellátás, hanem a tünetek csökkentése a megfelelő eszközös beavatkozásig vagy adjuváns módon az eszközös beavatkozást követően. Az aranyérbetegség oki kezelése sok esetben sebészi beavatkozást igényel, ez lehet műtéti vagy eszközös, történhet ambuláns vagy kórházi keretek között és ennek milyenségéről szakértő proktológusnak kell döntenie. A másik lényeges és eléggé soha nem hangsúlyozható

tény, hogy az elsöre aranyeresnek tűnő panaszok 30%-ának háttérében más betegség áll, mint az aranyeresség; közöttük olyanok is vannak, amelyek malignusak (pl. végbélrák), amelyek sürgősségi ellátást tesznek szükségessé (pl. végbéltályog), vagy amelyek eltérő gyógyszeres kezelést igényelnek (pl. végbélberepedés, fissura); tehát az alapos differenciáldiagnosztika elengedhetetlen, eszközös vizsgálati lehetőség (anoszkópia, rektoszkópia) és empiria hiányában ez nem elvárható a családorvosoktól, hanem természetszerűleg proktológiai kompetenciát igényel. A gyógyszerész szerepe a végbéltáji panaszok ismert eredete esetén azok csillapítása vény nélkül kiadható gyógyszerekkel, valamint életmódbeli tanácsadás. Ismeretlen eredetű panaszok esetén pedig a beteg hozzáférő szakemberhez irányítása.

Irodalom

1. Goligher JC. Surgery of the Anus Rectum and Colon 3rd ed. London: Bailliere Tindall; 1975.
2. Férfibajok: szegénylős az erősebbik nem. Weborvos 2016.11.17. Epub http://weborvos.hu/egeszsegmagazin/ferfibajok_szegyenlos_az_erosebbik_nem/235115/
3. Marti MC, Givel JC. Surgery of Anorectal Diseases Berlin: Springer-Verlag; 1990.
4. Lohsirivat V. Approach to Hemorrhoids, Curr Gastroenterol Rep 2013; 15 (332): 1-4.
5. Lohsirivat V. Treatment of hemorrhoids: A coloproctologist's view. World J Gastroenterol 2015; 21(31): 9245-9252.
6. Misra CM. Drug treatment of haemorrhoids. Drugs 2005; 65(11): 1481-1491.
7. www.pharmindex-online.hu
8. Agarwal N. et al: Executive Summary - The Association of Colon & Rectal Surgeons of India (ACRSI) Practice Guidelines for the Management of Haemorrhoids—2016. Epub Indian J Surg DOI 10.1007/s12262-016-1578-7

detralex®
MIKRONIZÁLT tisztított flavonoid frakció

Gyors, hatékony, nemzetközileg elismert tünetcsökkentés és vénavédelem¹⁻⁶

Terápia krónikus vénás elégtelenségben és aranyérbetegségben

1 – Nicolaidis AN, et al. *Int Angiol.* 2014;33 (2):126-139. 2 – Cospite M. *Angiology.* 1994;45(6):566-573. 3 – Lyseng-Williamson KA, Perry CM. *Drugs.* 2003;63(1):71-103. 4 – Perera N, et al. *Cochrane Database Syst. Rev.* 2012, 8:CD004322. 5 – Misra MC, Imlitemsu. *Drugs.* 2005;65(11):1481-1491. 6 – Pascarella L. *Curr Pharmaceutical Design.* 2007;13:431-444.

A hatályos Alkalmazási előírás teljes szövegét megtalálja az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet (www.ogyei.gov.hu/gyogyszeradatbazis/) honlapján az alábbi helyen:
https://www.ogyei.gov.hu/gyogyszeradatbazis/index.php?action=show_details&item=12917

17 DETLX 2 AH 1/2017.07.17.

Servier Hungária Kft. 1062 Budapest, Váci út 1-3. Tel: +36(1)238-7799, Fax: +36(1)238-7966, www.servier.hu